

به اهتمام بهزاد آدم
عضو هیات مدیره کانون مهندسان
فارغ التحصیل دانشکده‌های تبریز

در رثای ققنوسی دیگر

گزارش مراسم دکتر قالیبافیان در دانشگاه تبریز

دانشکده مهندسی برق و کامپیوتر تبریز در سیزدهمین روز تیرماه ۱۳۸۶ و پس از فقدان بزرگ دکتر قالیبافیان مراسمی را ترتیب داد تا یاد این انسان برجسته را گرامی دارد.

این مراسم با همکاری انجمن بتن ایران، کانون فارغ التحصیلان دانشکده فنی تبریز، دانشکده عمران دانشگاه تبریز، انجمن شرکت های ساختمانی و تاسیساتی استان آذربایجان شرقی، انجمن صنفی مهندسین مشاور شاخه ی آذربایجان شرقی و انجمن بتن آماده در تالار دانشکده ی برق برگزار شد.

در آغاز این مراسم با حضور مهندس زهری، دکتر فامیلی و دکتر شقاقی بر روی صحنه، فیلم کوتاهی که توسط سازمان علمی و پژوهشی دانشجویان عمران سراسر کشور در اردیبهشت ۱۳۸۵ تهیه شده، نمایش داده شد. پس از نمایش فیلم دکتر شقاقی رییس سازمان نظام مهندسی ساختمان آذربایجان شرقی، متن پیام این سازمان را در ارتباط با این ضایعه ی دردناک و شخصیت والای

دکتر قالیبافیان قرائت کردند.

در ادامه دکتر فامیلی رییس انجمن بتن ایران در متن سخنرانی خود به ویژگی های شخصیتی دکتر اشاره داشته و در سه حوزه نقش ایشان را مورد بررسی قرار دادند. اول به عنوان یک معلم و استاد دانشگاه. وی اشاره داشت که دکتر مهدی قالیبافیان همیشه و در همه جا در کسوت یک آموزنده و آموزگار حضور داشت و همواره به گونه ای با دانشجویان خود بر خورد می کرد که گویی هم کلاسی آنهاست. او به گونه ای در کلاس درس آموزش داد که به جز تدریس تئوریها و محاسبات استاید می تواند و باید که درس وطن پرستی، انسانیت، و اخلاق را به دانشجویان بیاموزند. بخش دیگر از جلوه های شخصیتی وی که رییس انجمن بتن ایران به آن اشاره داشت، تجربه عملی و کارگاهی ایشان بود که شاید به گونه ای وجه تفاوت او با برخی از استاید می باشد که صرفا به کار تئوری پرداخته و توجه به حضور اجرایی غافل مانده اند. هم چنین در کنار این فعالیت ها

دکتر فامیلی به نقش بسزای دکتر قالیبافیان در انجمن های حرفه ای کشور اشاره داشت و اندیشه ی کار جمعی و تفکر جمعی را از ویژگی های بارز ایشان دانست، او تلاش شبانه روزی دکتر قالیبافیان را برای ایجاد استانداردهای علمی در ساختمان سازی در ایران هم چون تدوین آیین نامه بتن و نقش بسیار کلیدی ایشان در تدوین آیین نامه ی ۲۸۰۰ ساختمان مربوط به مقاوم سازی در برابر زلزله را از موارد قابل اشاره در این مورد بر شمرد.

در ادامه ی برنامه مهندس زهری از دوستان نزدیک و همکاران دکتر قالیبافیان و مدیریت شرکت مهندسی سانو در ارتباط با ایشان سخنرانی کرد. وی در سخنانش به علاقه ی وافر دکتر به مستند سازی اشاره داشت.

این بخش از همایش همراه بود با حضور مهندس بهزاد آدم به عنوان نماینده کانون فارغ التحصیلان دانشکده فنی تبریز تا متن بیانیه کانون را برای حضار قرائت کنند. این همایش با نمایش فیلم خاکسپاری دکتر قالیبافیان به پایان رسید تا همگان شاهد پر کشیدن ققنوسی دیگر از این سرزمین بزرگ باشند.

متن بیانیه قرائت شده توسط مهندس آدم به این شرح می باشد:

به نام خداوند نیکی ها
خانواده های محترم قالیبافیان، وابستگان گرامی!

ره پویان راه آن بزرگمرد تاریخ مهندسی، هر یک پاره‌هایی از آموزه‌های اخلاقی و علمی استاد را به روح و جان خویش پیوند زده اند و آیندگان نیز،

سر برافرازید! استاد در وجود هستی ساز جامعه مهندسی ایران همواره به حیات پر عزت و عظمت خویش ادامه خواهد داد.

بازخوانی داستانهای واقعی زندگی، بررسی تطبیقی گفتار و عمل انسانهای پرتو افکن به جوامع انسانی، بیش از نظریه ها و فلسفه های اخلاقی، ما را در دستیابی به مفهوم و معنای واقعی زندگی کمک می کنند. فرصتی می دهند تا این معنا را در کثرت خویش به وحدت برسانیم.

این همخوانی و تطابق واقعی کردار و گفتار، غالباً زمانی رخ می دهد که عوامل و بازیگرانش از "هر گونه کنش و واکنش حیات مادی" باز مانده و به نقطه پایانی ظهور کردار و رفتار فردی و اجتماعی خود رسیده باشند. لذا، ما فقط می توانیم داستان زندگی دیگران را بازگو کنیم و آیندگان نیز داستان زندگی ما را پس از خاموشی چراغ عمرمان، به تصویر بکشند. به دیگر کلام، هر کس بازیگر داستان خویش و اشکارساز معنا و مفهوم داستان زندگی دیگران است.

ولی حاصل این فرایند ناگزیر چیست؟

به گفته خانم هانا آرت، فیلسوف و نظریه پرداز شهیر آلمان:

"هیچ کس نمی تواند داستان زندگی دیگران را عیناً زندگی کند ولی هر کس می تواند تکه ای از داستان را جمع کند تا تکرارشان کند. این جمع کردن تکه ها و تکرارشان، انسانها را با همادی متشکل از افراد متمایز و یگانه، به هم پیوسته نگاه می دارد."

و این همان هدف مشترکی است که "جملگی ما را در این مکان گرد هم آورده تا داستان استاد مهدی قالیبافیان را به خاطر آوریم و معنای زندگی او را بازگو کنیم و هر یک از حاصل زندگی او ره توشه ای برگزیریم، آموزه های او را در حیات خویش و ره پویان بعد خویش، متجلی سازیم. تا به مصداق سی-مرغ عطار، از جمله مرغانی باشیم که به جایگاه، رفیع سیمرغ آرمانی مان دست یابیم.

همدلان! همرهان! غمگساران! انتشار خیر تاسف بار و غیر منتظره درگذشت استاد مهدی قالیبافیان موجب شد تا بار دیگر عطر خاطرات و وجوه قهرمانانه شخصیت او، اذهان عموم دوستداران او را در سطح ملی و بین المللی به خود مشغول کند و آنان را به واکنش عاطفی عمیق و وسیعی وادارد.

- ما در این ایام نماد عینی این واکنشها را در ابعاد کمی و کیفی مهندسان شرکت کننده در مراسم و در عمق تالم و تاتر قلبی آنها، در روز بخاک سپاری و در مجالس بزرگداشت وی شاهد بودیم. حضور طیف های وسیع اجتماعی، اقتصادی و سیاسی در سنین مختلف، مدارج علمی-تخصصی، عقیدتی ی متفاوت،... حاکی از آن بوده که استاد، با پا فراتر گذاردن از قلمرو کار و سازندگی به قلمرو اجتماعی، روابط و نفوذ اجتماعی خود را تا سطحی فراتر از اعضاء جامعه مهندسی گسترش داده بود. حضور جمع کثیری از احاد مردم که حتی برای مدت کوتاهی در طول زندگی استاد با او محشور بودند، نمونه بارزی از موقعیت خاص اجتماعی استاد بود.

● ما از تجمع کم نظیر خود به خودی و سازمان نیافته جامعه مهندسی در برابر این خبر غیر منتظره، دریافتیم که بدنه جامعه مهندسی، علیرغم واکنش انفعالی نسبت به تشکل گرایی صنفی، تخصصی و علمی، در صورت فراهم بودن بسترهای مناسب انگیزشی ی مبتنی بر اعتماد عاطفی- اخلاقی- صنفی، تمایلات همگرایی مطلوبی از خود نشان می دهند. این حرکت نمونه ای از این قابلیت بود که بدنه مهندسی کشور قادر است با شخصیت هایی همچون استاد قالیبافیان رابطه ایجاد کند و آنان را از تهی سازان شبکه تشکلهای سرنوشت ساز مهندسی تمیز دهد و بین کسانی که گفتارشان، مکنونات قلبی آنها را فاش نمی کند و اعمالشان را به وصف در نمی آورد تفاوت قائل شود.

● جامعه مهندسی با چنین واکنشی نسبت به وجوه بارز

با فخر با فخر

در ۴ شماره اخیر که بخش با خاطرات در مجله پیام منتشر شده، خوانندگان خاص و مخاطبان گسترده‌ای یافته است. در این شماره فرصتی دست داد تا با مهندس طاهر فتح الهی گپ و گفتی داشته باشیم. مهندس جوانی که علاوه بر طی مدارج ترقی در زمانی کوتاه، از جمله چهره‌های آشنای کانون نیز محسوب می‌شود. در خلال مصاحبه دیدگاه‌های راهبردی و جامع ایشان سؤال‌های متعدد جدیدی را ایجاد کرد که جواب آن‌ها می‌تواند برای همه هم‌دانشکده‌ای‌ها خواندنی باشد. امید است در آینده نزدیک با کمک خوانندگان محترم پیام این بخش رونقی دو چندان بگیرد.

مصاحبه با

مهندس طاهر فتح الهی

به اهتمام: سهیل آل رسول
دفتر فنی مهندسين مشاور رهاب

لطفا مختصری از زندگی خود را برای ما بازگو کنید.

- در ابتدا از شما همکاران نشریه پیام که در این مجله و کانون زحمت می‌کشید تشکر می‌کنم. من متولد سال ۱۳۵۶ شهر اردبیل هستم، دوران تحصیلات ابتدایی تا دبیرستان را در این شهر طی کردم تا سال ۱۳۷۴ که با قبولی در کنکور سراسری وارد رشته مهندسی عمران دانشکده فنی دانشگاه تبریز شدم. در بدو امر از این قبولی چندان خوشحال نبودم چون پیشتر توقع داشتم با نمره‌ام در یکی از دانشگاه‌های تهران قبول شوم با این حال پس از مدت کوتاهی از

شرایط پیش آمده و حضور در دانشگاه تبریز کاملاً راضی و خشنود شدم.

در سال ۱۳۷۸ در مقطع کارشناسی ارشد ژئوتکنیک در دانشگاه خواجه نصیرالدین طوسی قبول شدم از همان سال ورود به دانشگاه همزمان با تحصیل در دانشگاه با شرکت مهندسين مشاور و شرکتهای پیمانکاری نیز همکاری داشتم. پس از فراغت از تحصیل در سال ۱۳۸۱ و تاکنون در دفتر امور فنی سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی مشغول به کار هستم.

شخصیتی استناد، نشان داد که در زیر خاکستر نامرادیهای زمانه و رانده شدن به قلمرو خصوصی کار و زندگی، آتشی از شور و شعور و معنویت پنهان دارد. می‌خواهد و میتواند از پوسته تنگ تنهایی و انفعال بدر آید و تلاش علمی و سازندگی خود را به قلمرو والای مسئولیت اجتماعی پیوند زند و بر محور عشق به آبادانی، توسعه پایدار و سرفرازی میهن، پیوند با احاد ملت، حفظ اخلاق حرفه‌ای، رعایت موازین و شرف و منزلت انسانی، صداقت و نیکی در گفتار و کردار، ایستادگی خردمندانه در مقابل ناپاکیهای مالی و اخلاقی، حفظ محیط زیست طبیعی، تامین محیط زیست مناسب

برای زندگی انسانی و بالاخره اعتقاد و ایمان به سوگند نامه آرش وش جامعه مهندسی ایران جایگاه والای اجتماعی خود را در سخت ترین شرایط باز باید. برای فعلیت بخشیدن به این بالقوگیها، جامعه مهندسی ایران راه درازی در پیش دارد ولی پیمودن راه دراز نیز با اولین گام آغاز می شود.

پایان حضور جسمانی ققنوس مهندسی کشورمان، استاد مهدی قالیبافیان، را به آغاز تحولی نو، زادگی ی دوباره "مهندسی ی پراوازه قرون کشور عزیزمان ایران" پیوند زنیم، برخیزیم! معجزه ای در کار است، رمز و راز معجزه را در کتاب زندگی استاد مهدی قالیبافیان و پیش کسوتان بحق جامعه مهندسی ایران بخوانیم، گرد هم آئیم و اصل خویش را بازیابیم، برخیزیم! معجزه ای در کار است.

معجزه کن
که معجزه

تنها دستکار توست

نه!

نومید مردم را

معدای مقدر نیست

چاووشی ی امید انگیز توست بی گمان
که این قافله را به وطن می‌رساند

گر بدین سان زیست باید پاک
من چه ناپاکم اگر نشانم از ایمان خود چون کوه
یادگاری جاودانه
بر تراز
بی یقانی خاک

پوستینی کهنه دارم من

یادگار از روزگارانی غبار آلود

مانده میراث از نیاکاتم مرا- این روزگار

آلود

های فرزندم!

بشنو و هشدار!

بعد من این سالخورد

جاودان مانند

با برو و دوش تو دارد کار

لیک هیجت غم مباد از

این

کو کدامین جبه زربفت

رنگین میشناسی تو

کز مرع پوستین کهنه من

پاکتر باشد؟

با کدامین خلعتش آیا بدل سازم

که او نه در سودا ضرر باشد؟

آی فرزندم!

همچنانش پاک و دوراز رقعۀ آلودگان میدار؟

کانون مهندسين فارغ التحصيل دانشکده های فنی دانشگاه تبریز

چهار دلیل داشت که شما پس از مدتی از انتخاب و قبولی در دانشگاه تبریز خوشحال شدید، بطور کلی با توجه به تجربه تحصیل در دانشگاه‌های تهران، دانشگاه تبریز آن روز را در چه جایگاهی می‌دیدید؟

– شهر تبریز جایگاه خاص و مهمی برای خود دارد که زمینه ارتباط بسیار خوب و تحصیل بی‌دغدغه را برای ما فراهم می‌کرد. به عبارت دیگر ارتباط با مردم و گشت و گذار در تبریز برای ما راحت و خوشایند بود. از سوی دیگر اساتید دانشکده با دانش ممتاز برای آموزش دانشجویان مؤثر بودند به نحوی که در ترم‌های دو به بعد و با شروع ترم‌های تخصصی من تفاوت حضور در کلاسها را از نظر آموزشی به وضوح می‌دیدم و با توجه به وجود دوره‌های شبانه و گرایش آب و ارائه همزمان یک درس برای گروه‌های دیگر من هیچ کلاسی را از دست نمی‌دادم و اگر در یک کلاس شرکت نمی‌کردم حتماً در کلاسهای دیگر حاضر می‌شدم. به جرأت می‌گویم که در درسهای اصلی و تخصصی حتی یک جلسه هم در طی چهار سال

غیبت نداشتم و جزواتی که خودم نوشتم هنوز هم استفاده می‌کنم و بسیاری از اوقات آنها را همراه خود دارم.

در بدو ورود به دانشگاه‌های تهران چیزی که ما را نسبت به دیگر دانشجویان متمایز می‌کرد سواد کاربردی ما بود. این نشانه‌های آموزش مثبت در دانشگاه تبریز بود که عملاً در دوره فوق لیسانس ادامه نیافت به عبارتی اصل سواد و دانش من مرمون دانشگاه تبریز است.

احتمالاً شما و بسیاری از دوستان نظر ما را تأیید می‌کنند که عملاً و به لحاظ آماری دهه ۷۰ یکی از شکوفاترین دوره‌های دانشکده عمران بوده است، چه از جنبه تعداد و رتبه علمی اساتید و چه از نظر درصد نسبی قبولی دانشکده در مقاطع بالاتر. نظر شما چیست؟

– بله، کاملاً موافقم. برای مثال در دوره ما تنها ۲ یا ۳ نفر هستند

که به مدرک کارشناسی بسنده کرده باشند و در حال حاضر نیز تعدادی از هم دوره‌ایهای من حتی مدرک دکتری خود را نیز اخذ نموده‌اند و در دانشگاه‌ها از جمله دانشکده خودمان مشغول به فعالیت شده‌اند.

بعد از گذشت حدود ۱۲ سال از آن روزها خاطره کدام درس و استاد در ذهن شما باقیست و مایلید از آنها یاد کنید؟

– مهندس تجلیل را هرگز فراموش نمی‌کنم که عملاً چیزهای زیادی از ایشان یاد گرفتم. و مهندس فرزام که درس بتن را به ما آموختند. همچنین خاطره دکتر فرزاد هرگز از یاد من نمی‌رود که ایشان به ما درس پل سازی را ارائه می‌کردند. نظم ایشان همواره برای ما آموزنده بود و در تمام طول ترم علی‌رغم کهنوت سن حتی یک جلسه هم با تأخیر به کلاس نیامدند و آنچه به ما آموختند علی‌رغم تصور بدوی ما دقیقاً همان چیزی بود که در کار به آن نیاز داشتیم.

شما تقریباً همزمان با تحصیل کار را شروع نمودید در آن زمان کجا و در چه زمینه‌هایی کار می‌کردید؟

– اتفاقاً شروع کار ما با افت شدید قیمت نفت در ابتدای دوره آقای خاتمی همراه بود و بسیار از پروژه‌های عمرانی متوقف شده بود با این حال با کمک کانون من توانستم کار مناسبی پیدا کنم. اصولاً زمان تحصیل دانشجویان عمران عمدتاً همه چیز را سازه می‌بینند و مسیر خاصی در ذهن ترسیم می‌کنند اما علاقه و انگیزه اصلی در حین کار مشخص می‌شود. من در مهندسی مشاور رهاب شروع به کار نمودم و با جو بسیار مناسب و همکاری که داشتم خیلی سریع توانستم فن کار را یاد بگیرم. در رهاب این فرصت و امکان برای من فراهم آمد که بتوانم چند پروژه راهسازی را از مطالعات اولیه تا برگزاری مناقصه به طور کامل انجام دهم که این بزرگترین درس برای من بود که مکمل آموخته‌هایم شد.

شما با موفقیت‌های تحصیلی در دوره‌های مختلف چرا برای ادامه تحصیل در مقطع دکترا اقدام نمودید؟ این موضوع دغدغه امروز بسیاری از جوانان و همدانشکده‌ای‌های ماست.

– طبیعتاً یکی از دلایل مهم جذابیت‌های کار بود اما موضوع مهم تر این بود که من در حین کار خیلی بیشتر از دوره کارشناسی ارشد آموختم و به عبارتی آنچه دوره کارشناسی ارشد برای من داشت جز ترجمه مقالات و انجام چند پروژه تئوریک نبود. برای گرفتن مدرک کارشناسی ارشد انگیزه کافی داشتم زیرا امروزه دانشگاه‌های متعدد، فارغ التحصیلان مهندسی عمران زیادی را تربیت کرده‌اند و باید شما به وسیله‌ای خود را ممتازتر کنید اما تجربه این دوره انگیزه ادامه تحصیل را در من ایجاد نکرد. از طرفی سطح علمی دانشگاه‌های داخل را برای تحصیل در دوره دکتری مطلوب ندیدم. ولی برای دوستانی که قصد فعالیت در مراکز آموزشی و دانشگاهی را دارند

ادامه تحصیل در مقطع دکتری ضروری خواهد بود.

در کار چه در بخش دولتی و چه در بخش خصوصی مدرک کارشناسی ارشد کافی است چون از شما کار طلب می‌کنند و نه مدرک، بنابراین دوره دکترا تبدیل به یک مدرک صرف می‌شود.

برای ما از خاطرات دوران دانشکده بگویید.

در سال ۷۴ ماشین‌های نسل جدید و دزدگیردار تازه به بازار آمده بود و آقای مهندس باستانی پور هم ماشین دزدگیردار داشتند. ما هم (البته بیشتر دوستان من) در هر فرصتی صدای دزدگیر ماشین ایشان را درمی‌آوردیم که ایشان فوری پشت پنجره می‌آمدند و ماشین را چک می‌کردند، بعد از مدتی هم تقریباً حساس شده بودند و صدای ماشین‌های دیگر هم که می‌آمد فوراً پشت پنجره می‌آمدند.

آقای مهندس حجت حسینی از ورودی‌های ۷۵ عمران – آب بود که در تمام این سال‌ها خاطرات مزاح‌های ایشان برای ما باقی مانده است. همین‌طور به خاطر دارم رو بروی درب کتابخانه مرکزی وسط حوض میدان تندیس نصب شده که فدای همان روز افتاد و تا جایی که اطلاع دارم دیگر هرگز دوباره نصب نشد. یک بار هم جناب آقای دکتر فخری امتحان درس روسازی راه از ما گرفتند که تنها یک سؤال داشت و آن هم این بود که « هر چه در مورد روسازی راه میدانید بنویسید! »

از چه زمانی و چگونه با کانون آشنا شدید؟

– ما به وسیله دوستان با کانون آشنا شدیم و از سال ۱۳۷۸ خیرنامه‌های کانون به آدرس منزل ما ارسال می‌شود. به این وسیله ما گردهمایی‌های کانون را شناختیم و تقریباً در اکثر آنها شرکت می‌کردیم. به طور کلی اگر کسی با کانون آشنا بود وسیله آشنایی دیگران را هم فراهم می‌آورد، پس از ورود به تهران از طریق کانون کار را آغاز نمودم.

در طول قریب به ۸ سال گذشته و آشنایی با کانون را هر روز کانون را رو به رشد دیده‌ام یعنی عملاً در چند سال اخیر کارها در کانون از لحاظ کمی و کیفی بهبود یافته و شاید بتوان رشد ۱۰۰ درصدی آن را قطعی دانست و هنوز هم گردهمایی‌ها برای ما جاذبه زیادی دارد که در آن دوستان قدیم و جدید زیادی را می‌بینم.

در کارهای کانون جای چه کارهایی را خالی می‌بینید و اصولاً در این فرآیند بهبود و رشد سریع دو سال اخیر چه پیشنهادی دارید؟

– در دو سال گذشته با همکاری دوستان نشریه و کانون “همایش صنعت حمل و نقل و جامعه مهندسی” در کانون برگزار شده است که من جذب حمایت‌های مالی آن را برعهده داشتم. اصولاً برابر چشم انداز ۱۰ ساله که برنامه اصلی کشور است و به چشم انداز ۱۴۰۴ مشهور می‌باشد خط مشی‌ها برای دستیابی به توسعه پایدار ترسیم شده است. با توجه به رشد اقتصادی سال‌های ۸۱ تا ۸۴ و با برآزش

و مقایسه با کشورهای همجوار این سال جهت توسعه پایدار بدست آمد. و دور از انتظار نیست.

برای دستیابی به توسعه پایدار زیربنای اصلی حمل و نقل است، اصولاً این بخشی است که نیازی به خروج ارز ندارد و ضمن اینکه با منابع داخلی تأمین می‌شود اشتغال زایی وسیعی دارد. بنابراین پایه اول توسعه پایدار همین صنعت است. با این وجود در بخش آموزش مهندسان در این زمینه ما در بدنه کارفرمایی، پیمانکاران و مشاوران ضعف را مشاهده می‌کنیم.

بنابراین این بخش الزام اول در توسعه زیرساخت‌های کشور است. اقدام دانشکده در تفکیک گرایش‌ها و جذب دانشجو در گرایش “راه” از مقطع کارشناسی حرکت ممتاز دانشکده عمران تبریز است که باعث می‌شود ما در این زمینه کاملاً مستعد باشیم.

زمینه‌های راهبردی متعدد دیگری هم وجود دارد مانند حوزه نفت و گاز که ما با برگزاری سمینارها و همایش‌های مرتبط می‌توانیم فرصت‌های خوبی را پدید بیاوریم و این یکی از پیشنهادات من برای

● **تبریز جایگاه مهمی برای خود دارد که زمینه ارتباط بسیار خوب و تحصیل بی‌دغدغه را برای ما فراهم می‌کرد.**

● **اصولاً زمان تحصیل دانشجویان عمدتاً همه چیز را سازه می‌بینند و مسیر خاصی در ذهن ترسیم می‌کنند، اما علاقه و انگیزه اصلی هنگام کار مشخص می‌شود.**

کانون است.

پیشنهاد دیگری هم دارم و آن این است که اهداف و رسالت اصلی کانون را در نشریات و خیرنامه‌ها به طور مکرر و به نحو مطلوب انعکاس دهیم تا همه دوستان با آن کاملاً آشنا باشند.

از موقعیت و فعالیت‌های خود در دفتر فنی سازمان مدیریت و برنامه ریزی بفرمایید؟ آینده این دفتر در تحولات آتی سازمان چگونه خواهد بود؟

– اجازه بدهید کمی از پایه بحث را شروع کنم. قانون “برنامه و بودجه” کشور در سال ۱۳۵۳ تدوین و تصویب شده است. در تمام این سال‌ها چندین بار سعی شده است که این قانون را اصلاح نمایند لیکن جامعیت این قانون باعث شده تغییر عمده‌ای در آن رخ ندهد. در این قانون سازمان برنامه و بودجه پیش‌بینی شده است که

اعتبارات را تخصیص و برنامه‌ریزیها را انجام دهد. در ماده ۲۳ این قانون ضمن پیش بینی مذکور تدوین و ابلاغ ضوابط مربوطه نیز به این سازمان واگذار شده است. در ابتدا طرحهای عمرانی محدود بود و ضوابط چندانی تهیه نشده بود اما پس از انقلاب با توجه به تعدد و حجم فعالیتها، دیگر سازمان به تنهایی قادر به تهیه آیین‌نامه‌ها، ضوابط و دستورالعملها نبود. بنابراین اعتبارات به دستگاههای اجرایی ذیربط ارائه شد تا خود این دستگاهها مستقیماً این موارد را تهیه کنند و نقش خود را در نظارت کلی حفظ نمود. البته برخی از آیین‌نامه‌ها که پیشتر توسط سازمان تهیه شده بود و نیاز به بازنگری داشت دیگر به ارگانی ارجاع نشد و در دفتر تدوین معیارها مورد بازنگری قرار گرفت. سمت من در سازمان هم، تدوین ضوابط و معیارهای بخش راه و ترابری است که زمینه‌تجربه قدیمی من نیز بوده است.

تحولات اخیر در انحلال سازمان مدیریت و برنامه ریزی طی چند ماه گذشته اتفاق افتاده و معاونت برنامه ریزی و نظارت راهبردی تأسیس شده است تغییرات صورت گرفته کاملاً اساسی و بنیادی است. به نظر می‌رسد دامنه تغییرات در معاونت فنی سازمان کمتر از دیگر بخشها باشد.

تأثیر تغییرات ایجاد شده در سازمان مدیریت را در آینده امور فنی و اجرایی کشور را چگونه ارزیابی می‌کنید؟

البته هنوز هم چارت معاونت یا معاونتهای جدید ابلاغ نشده است که بتوان نظر قطعی و شفاف داد اما با شرایط موجود من نسبت به آینده نظام برنامه‌ریزی و نظام اجرایی کشور خوشبین نیستم ولی امیدوارم ختم به خیر بشود.

از جمله کارهای سازمان تهیه نظام فنی و اجرایی کشور بود که در معاونت امور فنی انجام شد و توسط هیأت دولت مورد تصویب قرارگرفت، فهارس بها هم از جمله کارهای این دفتر است که کارشناس فهرست بهای راه و باند و راهداری من هستم. بخشنامه‌ها، شرح خدمات و حق الزحمه مشاوران هم کار این بخش بوده است که البته برای سال آینده احتمالاً در فرم جدید سازمان تغییراتی

● توصیه دارم که دوستان قانون برنامه ۵ ساله چهارم نظام فنی اجرایی کشور، قانون برگزاری مناقصات و آیین نامه جدید نحوه انتخاب مشاور را مطالعه نمایند.

خواهد داشت.

در خصوص کار دفتر شما چه توصیه‌هایی برای مهندسان و شرکت‌های مشاوره و پیمانکاران دارید؟

توصیه دارم که دوستان قانون برنامه ۵ ساله چهارم، نظام فنی اجرایی کشور، قانون برگزاری مناقصات و آیین‌نامه جدید نحوه انتخاب شرکت‌های مهندسی مشاور را مطالعه نمایند تا با سیاست‌ها و گرایش‌های کلی کشور در مورد پروژه‌های ملی آشنا شوند. جهت‌گیری این برنامه برای مهندسان جوان که مایلند زمینه کاری خود را انتخاب کنند کاملاً مفید است. موارد فوق در سایت سازمان به آدرس " <http://tec.mporg.ir> موجود است که مطالعه آنها را توصیه می‌کنم.

بنده آمادگی دارم در صورت برگزاری دوره‌های آموزشی در حد بضاعت و توان خود در طی چند جلسه توضیحات لازم در مورد ضوابط قراردادی و شرایط حقوقی مربوط به قراردادهای مهندسان مشاور و پیمانکاران را به دوستان هم‌دانشکده‌ای داشته باشم.

پیشنهاد شما را به فال نیک می‌گیریم و قول می‌دهیم که در کمیته آموزش کانون پیگیری شود. سوال بعدی ما در این بخش درخصوص نقشه‌ها و مطالعات همسان (تیپ) است. تأثیر این مورد را چطور می‌دانید؟

در حال حاضر تجربه راهسازی کشور خیلی زیاد شده و اعتبارات هنگفتی در این بخش هزینه شده است بنابراین با تیپ سازی این مطالعات و نقشه‌ها می‌تواند موجبات تسریع کارها را فراهم آورد. در مورد پل‌ها ما حتی تا دهانه ۲۵ متر را هم به صورت تیپ آماده کردیم که به زودی ابلاغ می‌گردد.

سوال ما این است اولاً در کشورهای توسعه یافته چنین نقشه‌های تیبی وجود دارد؟ ثانیاً نقشه‌های تیپ مخازن، پل‌ها، گالری‌ها و... بیشتر در جهت تسریع پروژه تدوین شده یا بهیچنی و مسائل اقتصادی؟

مبنای بسیاری از مطالعات ما از مدارک کشورهای توسعه یافته می‌باشد لیکن مطابق بررسی‌ها در این کشورها برای نمونه پل‌ها فقط تا دهانه ۱۰ متر تیپ شده و بالاتر از آن تیپ رسمی ندارند اما با توجه

مسائل سلیقتگی در طرح‌های مشاوران و تصویب کارفرمایان این مورد می‌تواند هم باعث بهبود مسائل اقتصادی شود و هم تسریع در بررسی و تصویب مطالعات. حتی در مورد البته غیر تیپ هم نقشه‌های همسان مشابه می‌تواند مرجع معتبری برای کنترل باشد.

ایراد خاصی که این همسان سازی می‌تواند داشته باشد به بحث آموزش حین کار باز می‌گردد. به عنوان مثال در مورد پل‌ها مهندسان جوان می‌توانند با پل‌های کوچک تا دهانه ۲۰ متر در این عرصه وارد شوند که با تیپ شدن آنها ممکن است بحث آموزشی و جذب مهندسی جوان در این بخش‌ها با مشکل مواجه شود. که به نوبه خود باعث آسیب به صنعت پل‌سازی کشور است.

برای در مورد پروژه‌های مختلف کشور در وزارت خانه‌های نفت، نیرو، راه و ترابری و... توجه بیشتری به قراردادهای EPC شده است، در مورد مطالعات هم نوع جدیدی از قراردادهای امروزه ارائه می‌شود که کل هزینه مطالعات را به صورت یک جا و فارغ از بخشنامه‌ها در برمی‌گیرد، این قراردادها در کدام بستر قانونی پیش بینی شده است؟

سؤال کاملاً بجایی بود. امروزه در کشورهای مختلف سیستم سه عاملی ما تقریباً منسوخ شده و همین روش EPC انجام می‌شود. یعنی اول با کمک یک مشاور طراحی پایه و الزامات کارفرما به نحو دقیق

تهیه می‌شود سپس این موضوع جهت مطالعات تفصیلی و اجرا به مناقصه EPC گذاشته می‌شود. در کشور ما نیز در این جهت عزم جدی وجود دارد و دستگاه‌های اجرایی مطابق برنامه ۵ ساله چهارم مکلف شده‌اند تا پایان سال ۱۳۸۸، ۴۰ درصد اعتبارات پروژه‌ها به روش EPC هزینه شود. به هر جهت این عزم جدی قانون است.

در مورد مطالعات در یک بسته کامل مطالعاتی هم باید توضیح دهم که تمام دستگاه‌های دولتی و نهادهای ملزم و مکلف به رعایت قانون برگزاری مناقصات در معاملاتشان هستند. برای خرید خدمات در این قانون بند ۲۹ پیش بینی شده است براساس این بند دولت مکلف به تهیه و تدوین آیین‌نامه مربوطه شد که پس

● هنوز چارت معاونت یا معاونت‌های جدید سازمان ابلاغ نشده است که بتوان نظر قطعی و شفاف داد اما با شرایط موجود من نسبت به آینده نظام برنامه ریزی و نظام اجرایی خوشبین نیستم.

از تهیه در سازمان مدیریت و برنامه ریزی سال گذشته توسط هیأت دولت البته با تأخیر زیاد ابلاغ شد. همه چیز در این آیین نامه واضح است. در این آیین نامه روح حاکم مبتنی بر عدم شناخت و اطلاع دقیق کارفرما از شرح خدمات است. در این صورت مشاوران در مناقصه برگزار شده باید هم شرح خدمات خود و هم قیمت را با هم ارائه نمایند. بنابراین هم قیمت مؤثر است و هم شرح خدمات. که عموماً در حدود ۲۰٪ امتیاز به قیمت و ۸۰٪ آن به کیفیت، توانایی و شرح خدمات ارائه شده توسط مشاور باز می‌گردد. از نکات بارز این آیین نامه حق اعتراض مشاوران و حق استیناف، اطلاع رسانی مناقصه و فرایند انتخاب و توجه به مشاوران جوان است.

با توجه به موقعیت شما در سازمان به نظر می‌رسد با مسائل راهبردی متعددی درگیر بوده‌اید درخصوص بحث مقاوم سازی سازه‌های موجود چه کاری در سازمان انجام شده است؟

از سال ۱۳۷۹ برنامه مقاوم سازی ساختمان‌های دولتی و مهم شروع شد که بسیار کار نوبی بود و تجربیات خارجی بسیار کمی داشت. در گام‌های ابتدایی سازمان تهیه اسناد بالادستی از جمله دستورالعمل‌ها، شرح خدمات مهندسان مشاور، حق الزحمه‌ها، آیین‌نامه رتبه بندی و... همه در این دوره مدون شد.

از اسمال هدایت کار مقاوم سازی به طور کامل در اختیار دستگاه‌های اجرایی قرار گرفت که با بستر سازی فعلی به نظر می‌رسد امکان پیشرفت سریع آن به وجود آمده است.

در این فرصت برای دیگر همدانشکده‌ای‌ها خصوصاً دوستان جوان چه پیشنهادی دارید؟

به آنها پیشنهاد می‌کنم در مقطع کارشناسی ارشد به دانشگاه‌های تهران بیایند به این دلیل که متأسفانه عمده امکانات و شرایط در تهران متمرکز است و دوستان با حضور در این دانشگاه‌ها امکان رشد و پیشرفت بیشتری می‌یابند.

از حضور شما در این مصاحبه بسیار متشکریم.

